

The Herald, Monday, August 28, 1995

Music

.....
Maria del Mar Bonet, Festival
Theatre

Keith Bruce

SHE strikes a more imposing figure than her photograph suggested. It is a fair guess that the fiercely Catalan Maria del Mar Bonet does not suffer fools gladly. At the opening of Friday night's concert her guitarist and musical director

Feliu Gasull began by translating her utterances for the benefit of the small audience. She simply refused to leave gaps for his English and continued talking to us in native tongue.

For Bonet "the Mediterranean is her continent" (that was the last utterance the hapless Gasull was allowed) and her repertoire takes in songs from Naples (*la Serenada, la Música*), Turkey, Greece, and Sicily as well as the Balearics. The cross-cultural nature of all this was only emphasised when one tune *Temps de Calabruix* (Time of the Hailstorm) was accompanied only by *bodhran*-style drumming — Catalanian or not, it was not far from a Gaelic waulking song.

Her band was quite simply astonishing, particularly the guitar playing of Gasull and Javier Mas on 12-string instrument. It is to be hoped that last night's audience bettered the attendance at the end of the week, for we were all quickly won over.

Maria del Mar Bonet

Festival Théâtre

IT IS only when one is privileged to hear a voice of the power and sensuality of Maria del Mar Bonet that one truly realises how far we simply *must* challenge our hidebound musical categories. Here is one of Europe's – possibly the world's – major voices, singing in Catalan a collection of songs that are neither classical nor folk, rooted in the traditional, yet completely immediate.

Vital, gorgeous songs with extraordinarily exquisite poetic texts, culled from all over the Mediterranean, taking us on a journey to Sardinia, Turkey, Greece and Mallorca. A journey not so much through songs of linguistic protest but songs which by celebrating experiences and lives explore the points of emotional contact between peoples.

Del Mar Bonet's sinewy and sensual voice glides, swoops, shaping personal histories as serenades. But it's not simply a lilting world peopled by seagulls, wine and lovers, but one which confronts death and history: how I long to hear her *Song for the African Princesses* again.

And I simply cannot think of any equals of her musicians; they continue to play within an oral tradition of such rhythmic complexity using ancient modes, constantly shifting timings, and their virtuosity continually flowers into extraordinary improvisation. It's invidious to single any one musician out but Javier Mas must be an unparalleled guitarist: I wanted to leap on the stage and kneel at his feet.

Brian McMaster should immediately invite Maria del Mar back next year because her evocative songs join us to the new Europe.

Jan Fairley

La unión de dos culturas

María del Mar Bonet triunfa en la capital escocesa

JAVIER MAZORRA

María del Mar Bonet acaba de conquistar Edimburgo por sorpresa. No estaba incluida en el programa oficial, pero ha sustituido a última hora a Chavela Vargas. Ha sido capaz, sin embargo, de casi llenar el Festival Theatre.

Cuando aún terminaban de apagarse las luces, entró de puntillas aunque sin miedo en el gigantesco escenario. Y después de enamorar al público con la plácida belleza de su mirada, se lanzó a cantar en solitario y sin micrófono tres temas populares mallorquines, demostrando su coraje y su extraordinaria calidad vocal.

A partir de ese momento, dio igual que no pudiera comunicarse en inglés. Hablaba en catalán, sonreía, y era capaz de transmitir lo que más parece importarle, su amor por la cultura mediterránea: «Es todo lo mismo, es una misma ciudad, es mi cultura».

Acompañado por cinco versátiles músicos y docenas de instrumentos, fue repasando las canciones de *Salmaia*, su última producción. Comenzó con *Marhaba*, un tema de origen turco escrito por Zulfu Livaneli. Es una canción de bienvenida que habla de la mar mestiza, un concepto que María del Mar adora. Después siguió con *la serenada*, una balada napolitana que ella transforma en algo propio

cuando dice: «No hay traición, sólo un país con una sola lengua».

María del Mar canta canciones de todo el Mediterráneo, pero siempre en catalán. «No estaría cómoda cantándolas en otro idioma que no fuese el mío. Son siempre temas que me emocionan y además intento respetar al máximo el ritmo de las palabras y de alguna forma recupero el sonido original. Theodorakis dice que cuando oye sus canciones con mi voz, le parece que está escuchándolas en griego».

Con su concierto en Escocia, María del Mar Bonet acerca el Mediterráneo al Mar del Norte. De Nápoles, se fue de nuevo a Turquía con *Tots dos ens equivocarem*, para después llegar a Cer-

J. AMIGO

María del Mar Bonet.

deña con *La Cadernera* y a Ibiza a través de *Temps de Calabriux*.

Cante lo que cante, siempre lo hace con esa voz maravillosa, que cambia de registro, que juega con diferentes melodías y que emociona desde hace treinta años.

A Maria del Mar li fa gran il·lusió poder cantar les cançons de Livaneli al públic turc.

La bona ratxa de M^a del Mar Bonet

JOAN MANRESA

Al llarg de tota la seva carrera, Maria del Mar Bonet ha mantingut el ferm desig de fer allò que ha cregut més adequat a la seva carrera d'artista. No una carrera de sucra ràpidament, sinó un llarg camí de treball. Perquè, malgrat tot el que comporta el món de l'espectacle, també és possible estar-hi sense vendre's a l'èxit més fàcil. L'èxit és el camí, no una arribada que, tan aviat com s'aconsegueix, se'n va i es fon. I la mallorquina n'ha fet molt, de camí. Són més d'una trentena d'anys cantant. Cada dia millor, cada dia més conscient de què vol. A vegades una rectitud com la seva fa que el reconeixement vingui lentament: és com un goteig permanent que, de dia en dia, fa que més gent se n'adoni del seu bon quefer musical. Un detall prou important és que tota la seva discografia, una quinzena d'àlbums, es manté en catàleg. Els dos que hi manquen, Cançons de la nostra Mediterrània que enregistrà amb Al Tall, i Breviari d'amor, fet amb el pianista Jordi Sabatés, aviat es reeditaran en CD.

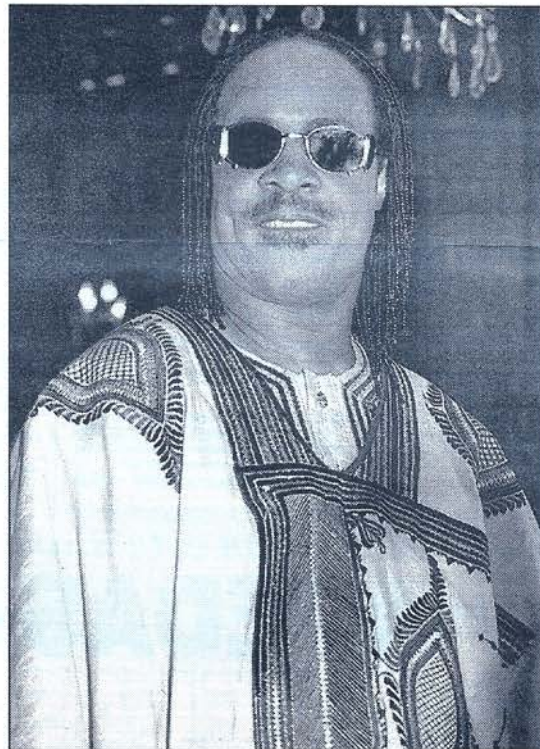
Aquest breu preàmbul, fet ara que aquí es reconeix la seva vàlua, l'escric perquè, coincidint amb la publicació de Salmaia, Maria del Mar està travessant una excel·lent ratxa. Tant pel que fa a la qualitat de l'últim treball, com per les actuacions que ha fet els darrers mesos i les que l'esperen.

El 25 i 27 d'agost actuà al Festival Internacional d'Edimburg davant un públic que quedà sorprès amb les seves cançons. La premsa es feu ressò de les actuacions i li dedicà encesos elogis. El trenta de setembre i l'u d'octubre torna a actuar amb el ballet que dirigeix Nacho Duato, aquest cop al teatre de Saint Quentin de Yvelines,

una localitat situada entre París i Versalles, on presentaran Arenal (coreografia amb Tonades de segar, Carta a l'exili, Tonada de collir olives, Dansa de la primavera, Cançó de bressol, Des de Mallorca a l'alguer i Den itan nisi). Per altra part, cal dir que Salmaia s'editarà a països tan diferents com Turquia i Canadà, alhora que s'exporta a Holanda i Alemanya. Per aquests dos últims s'està muntant una gira que començarà pròximament.

Sembla que per qüestions de política de moment s'ha ajornat fins al maig del 96 el festival dedicat a Bòsnia que estava previst fer el proper sis

d'octubre al Galatasaray d'Istanbul. Zülfü Livaneli, organitzador d'aquesta actuació, comptava amb la participació de, a més de la mallorquina, Stevie Wonder, Joan Baez, Judy Collins i el grup Crosby, Stills, Nash & Young. Faltava confirmar la presència d'Elton John. A Maria del Mar li fa gran il·lusió poder cantar les cançons de Livaneli al públic turc, i del món (aquest recital s'ha de donar en directe per televisió). Segons el comunicat rebut fa uns dies, haurem d'esperar fins al mes de maig. Amb la bona ratxa que té, va trencant fronteres. Ens veurem per primavera a Istanbul.

Zülfü Livaneli, organitzador d'aquesta actuació, comptava amb la participació de, a més de la mallorquina, Stevie Wonder.